

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто та описано актуальні проблеми розвитку демократії в Україні. Досліджено питання корупції, нестабільності політичної ситуації, низького рівня довіри громадян та електоральної нестабільності. На тлі цих проблем висвітлено ініціативи з розвитку електронної демократії та позитивні аспекти, такі як вільні та конкурентні вибори та можливість опозиції вільно критикувати владу. Через об'єктивний аналіз недоліків та позитивних рухів, подано вичерпну картину поточного стану демократії в Україні, висвітлюючи як труднощі, так і можливості для її подальшого вдосконалення.

Ключові слова: демократія, розвиток, проблеми, корупція, вибори.

Abstract

The paper explores and describes the current challenges of democracy development in Ukraine. It investigates issues such as corruption, political instability, low levels of citizen trust, and electoral instability. Against the backdrop of these problems, initiatives for the development of electronic democracy and positive aspects, such as free and competitive elections and the opposition's ability to freely criticize the government, are highlighted. Through an objective analysis of shortcomings and positive developments, a comprehensive picture of the current state of democracy in Ukraine is presented, showcasing both difficulties and opportunities for further improvement.

Keywords: democracy, development, challenges, corruption, elections.

Вступ

У сучасному світі, де демократія визнається однією із найбільш важливих форм управління, Україна стоїть перед необхідністю активного розвитку та постійної адаптації демократичних інститутів. Розпочавши свій шлях незалежності в 1991 році, країна стала свідком істотних змін у політичній, економічній та соціокультурній сферах. Проте, незважаючи на досягнуті успіхи, сучасна Україна стикається з рядом актуальних проблем, які визивають питання щодо стійкості та ефективності її демократичних процесів.

Актуальні проблеми розвитку демократії в Україні стають об'єктом серйозного аналізу та обговорення, оскільки вони впливають на ключові аспекти суспільства, такі як політична участь громадян, боротьба з корупцією, стабільність інститутів правосуддя, а також взаємодія між різними верствами населення. У цьому контексті важливо розглядати як досягнення, так і виклики, які постають перед українським суспільством у процесі будівництва стійкої та ефективної демократії. Проведення глибокого аналізу цих проблем не лише дозволить виявити їхні корені та причини, але й висвітлить можливі шляхи подолання, сприяючи зміцненню демократичних інститутів та підвищенню якості життя українського суспільства.

Метою роботи є дослідження актуальних проблем розвитку демократії в Україні.

Результати дослідження

Демократія є основою державного устрою України.

В чинній редакції Конституції України закладені загальні основи для розвитку прямої демократії в нашій державі. В ст. 1 та ст. 5 Конституції закріплено, що народ України здійснює первісну та верховну владу в країні, є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в державі. Це визначає право народу на здійснення влади як безпосередньо, так і через органи державної влади та місцевого самоврядування [1].

Серед форм безпосередньої демократії, крім виборів представницьких органів, в Конституції України передбачено участь у всеукраїнському та місцевому референдумах, а також право громадян направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування. Зазначені конституційні норми цілком відповідають вимогам ст. 21 Загальної декларації прав людини, яка проголошує право кожного брати участь в управлінні своєю державою як безпосередньо, так і через вільно обраних представників. Певною особливістю українського конституціоналізму є надання зверненням громадян високого правового статусу, що визначає їх як важливий інструмент функціонування демократичного суспільства, а також підвищує обов'язки органів державної влади та місцевого самоврядування перед громадянами [2].

Конституція України також закріплює право громадян мирно збиратися та проводити мітинги і демонстрації. Така форма безпосередньої участі передбачає обговорення під час громадських зборів важливих суспільно-політичних проблем в різних сферах, а також питань, пов'язаних із виборами, законодавчими актами та окремими державними рішеннями [2].

Проте, у той самий час, поточна політична обстановка в Україні жваво відображає коливання та чутливість юної демократії, і часто виявляється вразливою перед викликами тоталітаризму та авторитаризму, інколи залишаючись беззахисною перед цими загрозами.

Однією з найзагостреніших проблем є питання корупції, що глибоко вкорінена в структурах влади та господарювання країни. Корупційний фактор негативно впливає на розподіл ресурсів, порушує прозорість влади та підриває довіру громадян до демократичних інститутів.

Ще однією значущою проблемою є нестабільність політичної ситуації, яка часто перешкоджає впровадженню системних реформ. Зміна влади, політичні кризи та неефективні коаліції знижують швидкість прийняття та реалізації ключових рішень, а це, в свою чергу, гальмує розвиток демократії.

Додатковою трудностю є відсутність достатньої політичної участі громадян. Низький рівень політичної активності свідчить про відчуження громадян від державного управління, що негативно впливає на легітимність демократичних інститутів.

З огляду на технологічний прогрес, важливо зазначити проблеми, пов'язані з електронною демократією в Україні. В останні роки спостерігається збільшення використання інтернет-технологій у сфері громадянської участі та влади.

Україна уже має досвід використання елементів електронної демократії. А саме застосунок Дія. З його допомогою багато процесів вдалось автоматизувати та перевести у електронний формат. Раніше, ці процеси вимагали часу на дорогу, збору документів та підписів у різних місцях і очікувань в чергах, а зараз лише смартфон та доступ до Інтернету. З таким реальним досвідом можна із упевненістю сказати, що електронна демократія має величезний потенціал для розвитку в Україні [3].

Висновки

Хоча виокремлені проблеми розвитку демократії в Україні створюють значущі виклики, що вимагають уваги та комплексних рішень, слід підкреслити, що країна вже зробила значний прогрес у вдосконаленні своїх демократичних інститутів. Наприклад, відносно вільні та конкурентні вибори свідчать про деякі позитивні тенденції у політичному процесі.

Опозиція має можливість вільно критикувати владу, що свідчить про наявність важливого елементу плюралізму в політичному просторі. Також важливо відзначити спроби впровадження електронних механізмів участі громадян, що, незважаючи на свої виклики, вказують на важливий крок у напрямку модернізації та залучення громадськості до демократичних процесів.

Отже, не зважаючи на виклики, українська демократія демонструє важливі аспекти стійкості та адаптації до нових реалій. Важливо визнати позитивні зрушення та підтримати напрями, що сприяють укріпленню демократичних цінностей, підвищенню ефективності влади та активному включенню громадян у формування майбутнього країни

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кондратюк, А. Проблеми розвитку демократії в Україні. / А. Кондратюк, Н. В. Габрусєва. // Матеріали V Всеукраїнська студентська науково-технічна конференція "Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання". - Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. - С. 162. - [Електронний ресурс].
URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/13792/2/VseukrStud_20121v2_Kondratiuk_A-Problemy_rozvytku_demokratii_162.pdf.
2. Політологія для вчителя: навч. посібн. для студ. педагогічних ВНЗ / за заг. ред. : К. О. Ващенко, В. О. Корнієнка. – К. : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. – 406 с.
3. Войцеховський В. В., Слободянюк А. В. Можливості реалізації потенціалу електронної демократії в Україні. // Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2022): Збірник наукових праць конференції. - К.: ВНТУ, 2022. - С. 4. - [Електронний ресурс].
URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2022/paper/viewFile/14168/11984>

Лобода Максим Олександрович — студент групи ІІСТ-206, кафедра автоматизації та інтелектуальних інформаційних технологій, факультет інтелектуальних інформаційних технологій та автоматизації, Вінницький національний технічний університет, Вінниця. e-mail: loboba12392@gmail.com

Слободянюк Анатолій Володимирович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільнополітичних наук, науковий керівник Центру соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, e-mail: slobodyanyuk@vntu.edu.ua

Loboda Maksym Oleksandrovych — Faculty of Intelligent Information Technology and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: loboba12392@gmail.com

Slobodyanyuk Anatoliy Volodymyrovych - Candidate of Sociology, Associate Professor of the Department of Social and Political Sciences, Scientific Director of the Center of Sociological Research, Vinnitsa National Technical University, e-mail: slobodyanyuk@vntu.edu.ua